

Protestant Theological University

Review of: Mischa Meier, *Geschichte der Völkerwanderung: Europa, Asien und Afrika vom 3. bis zum 8. Jahrhundert n.Chr.* München: C.H. Beck/Historische Bibliothek der Gerda Henkel Stiftung 2021

van Klinken, G.J.

Published in:
Kerk en Theologie

Published: 01/01/2022

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Klinken, G. J. (2022). Review of: Mischa Meier, *Geschichte der Völkerwanderung: Europa, Asien und Afrika vom 3. bis zum 8. Jahrhundert n.Chr.* München: C.H. Beck/Historische Bibliothek der Gerda Henkel Stiftung 2021. *Kerk en Theologie*, 73(2), 205-207.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-ptthu/bibliotheek-ptthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

Review of: Mischa Meier, *Geschichte der Völkerwanderung: Europa, Asien und Afrika vom 3. bis zum 8. Jahrhundert n.Chr.* München: C.H. Beck/Historische Bibliothek der Gerda Henkel Stiftung 2021

van Klinken, G. J., 2022, In: *Kerk en Theologie*. 73, 2, p. 205-207 3 p.

Mischa Meier, *Geschichte der Völkerwanderung. Europa, Asien und Afrika vom 3. bis zum 8. Jahrhundert n.Chr.*, München: C.H. Beck / Historische Bibliothek der Gerda Henkel Stiftung, 2021, 1531 pp., € 55,91, ISBN 978 3 406 739590.

Met deze lijvige studie heeft de Tübingse hoogleraar Mischa Meier een monumentaal werk afgeleverd. In zijn inleiding verwijst hij naar de verwevenheid van bestudering van het heden met die van het verleden: dit boek werd geschreven tijdens de massale en in de ogen van velen verontrustende instroom van Syrische vluchtelingen in de Bondsrepubliek. Destabilisering elders in de wereld (het uitroepen van het kalifaat in Irak, de gevolgen van klimaatverandering in Afrika en Azië) maakten het bovendien aannemelijk dat dit waarschijnlijk slechts het begin was van nog grootschaliger demografische verschuivingen van de ‘periferie’ (honger, geweld) naar het ‘centrum’ (landen met een relatief hogere welvaart en meer politieke stabiliteit). Een analogie tussen het heden en de laat-Romeinse periode lijkt inderdaad onmiskenbaar. Hoe ontstaan echter deze volksverhuizingen? Vormen ze een dreiging bedreiging voor of juist een potentiële verrijking van de landen waar de nieuwelingen zich hopen te vestigen? Dat velen zich in deze vragen verdiepen blijkt uit de verkoopcijfers van de *Geschichte der Völkerwanderung*. Twee jaar na verschijning in 2019 is het al toe aan de zevende druk, voor een boek van deze omvang en prijs een prestatie van belang.

Aan documentatie komt de lezer niet te kort, Meier lijkt vrijwel iedere auteur uit de late Oudheid over zijn onderwerp gelezen te hebben. Die grondige werkwijze heeft voor- en nadelen. Meier toont er overtuigend mee aan dat woorden en beelden vaker de werkelijkheid vormden dan omgekeerd. Namen als ‘Hunnen’ of ‘Vandalen’ betekenden aanvankelijk weinig meer dan een karakterisering door buitenstaanders. Pas later werden zulke namen een collectieve groepsaanduiding van insiders, die zelf heel verschillende etnische achtergronden konden hebben. Belangrijker dan oorsprong (zelfs al in de late Oudheid moeilijk vast te stellen) was het potentieel voor de toekomst. Groepen die tijdens hun zwerftocht door Europa weinig méér te bieden hadden dan destructiviteit losten zich al spoedig op in andere verbanden. Degenen die het verder brachten gingen een constructief verband aan met de bestaande bevolking, ten voordeel van beiden en bijdragend aan nieuwe stabiliteit – het oorspronkelijke doel van de volksverhuizing. Een essentieel onderdeel van dit programma is een structurende en zingevende levensbeschouwing geweest. De meer succesvolle volksverhuizers gaven die vorm door essentiële elementen ervan te ontleen aan jodendom, christendom, antieke filosofie en islam. Het biedt een vruchtbaar uitgangspunt voor analyse van de West-Europese theologie in dit tijdvak. De volksverhuizingen, aldus Meier, kunnen niet alleen beoordeeld worden in termen van verval en ineenstorting, maar óók als revitalisering. Zonder de volksverhuizingen laat zich het ontstaan van christelijke Westeren moeilijk denken.

In al deze opzichten is de gedachtegang van Meier stimulerend en leerrijk. Daar staat tegenover dat de niet aflatende reeks namen, jaartallen en descriptieve passages het een pittige opgave maken om zijn boek van a tot z uit te lezen. Het onderzoek berust op schriftelijke bronnen, allemaal betrekking hebbend op het Romeinse Rijk (en niet ook, zoals de titel toch lijkt te beloven, op de bredere context van Azië en Afrika). Een ander gemis van de gekozen literaire benadering is dat Meier nauwelijks gebruik maakt van alternatieve methoden, zoals die van de vergelijkende taalwetenschappen en de genetica. Aan de bespreking van verschillen tussen ‘Germaans’ en ‘Slavisch’ hadden deze vakgebieden veel kunnen bijdragen.

